

ร่างฯ ที่เสนอ กรธ. เพื่อพิจารณาในวันจันทร์ ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมือง การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและการกำหนดนโยบายเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง การเงินและการสนับสนุนพรรคการเมือง ตลอดจนการสิ้นสภาพ การเลิก และการยุบพรรคการเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้” หมายความว่า การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลด โดยไม่มีค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามปกติทางการค้า และหมายรวมถึง การชำระหนี้แทน การยกเลิกหนี้ และการได้รับประโยชน์อื่นใด ที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้ง และจดทะเบียนพรรคการเมือง ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารมา เพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้

มาตรา ๘ ในกรณีที่มีได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ การใดที่บัญญัติไว้ให้มีการแจ้ง ยื่นหรือส่งหนังสือหรือเอกสารใด หรือประกาศในเรื่องใด เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องทราบ อันเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้สามารถดำเนินการโดยทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือดำเนินการบนระบบ อินเทอร์เน็ต หรือโดยวิธีการอื่นใด แทนได้

หมวด ๑

การจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๙ ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน โดยเป็นบุคคลซึ่งมีที่อยู่ตามภาคต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไม่น้อยกว่าภาคละ หนึ่งร้อยคน อาจรวมกันเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน แต่ไม่ถึงห้าร้อยคน มีความประสงค์จะจัดตั้งพรรคการเมือง อาจยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อขอจดแจ้งชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไว้ก่อน แล้วดำเนินการรวบรวมสมาชิกให้ได้ครบจำนวน ตามวรรคหนึ่ง เพื่อดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนแล้ว ถ้าไม่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในเวลาดังกล่าวให้การรับจดทะเบียนเป็นอันสิ้นผล ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

บุคคลซึ่งรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือร่วมดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองใด รวมทั้งไม่เคยเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้พ้นจากตำแหน่งยังไม่เกินยี่สิบปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๐ ทั้งนี้ เมื่อจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วให้บุคคลดังกล่าวต้องเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จัดตั้งนั้นด้วย

ในการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองที่ยื่นคำขอต้องมีทุนดำเนินการของพรรคการเมืองนั้นไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาท โดยเริ่มต้นมาจากเงินบำรุงพรรคการเมืองที่เรียกเก็บจากสมาชิกทุกคนตามวรรคสาม คนละไม่น้อยกว่าสองพันบาท

มาตรา ๑๐ ก่อนการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ให้มีการประชุมบุคคลผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ โดยต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน เพื่อกำหนดชื่อพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง การดำเนินการรวบรวมทุนดำเนินการ และการอื่นที่จำเป็นในการจัดตั้งพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมพรรคการเมืองเลือกตั้งบุคคลซึ่งร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองคนใดเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง ให้แจ้งรายชื่อบุคคลนั้นให้นายทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าห้าวันก่อนวันรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

การประชุมตามวรรคหนึ่งและการแจ้งรายชื่อตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๑ ในการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่ได้แจ้งชื่อไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบคำขอและเอกสารที่จะต้องยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

แบบคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง
- (๔) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมือง
- (๕) รายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิก

มาตรา ๑๒ พรรคการเมืองต้องมีชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมาย นโยบาย และ ข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งมีลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร และไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของผู้ก่อการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น หรือของพรรคการเมืองที่ได้จัดแจ้งไว้ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่พ้นยี่สิบปี นับแต่วันที่ถูกยุบ

มาตรา ๑๓ ข้อบังคับพรรคการเมืองต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ และชื่อย่อพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (๓) นโยบายพรรคการเมือง
- (๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร
- (๕) โครงสร้างการบริหารพรรค และตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้บริหารพรรคซึ่งต้องกำหนดตำแหน่งผู้รับผิดชอบในการเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง
- (๖) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง โดยในการเลือกตั้งนั้นต้องมีกระบวนการในการเสนอชื่อบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งสมาชิกและผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมืองและการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างกว้างขวาง
- (๗) การได้มา การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การบริหารและวิธีการบริหาร และหน้าที่และอำนาจของกรรมการสาขาพรรคการเมืองและคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง โดยวิธีการได้มาของกรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องมีกระบวนการในการเสนอชื่อบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งสมาชิกและผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมืองและการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างกว้างขวาง
- (๘) แผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง อำนาจหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของกรรมการสาขาพรรคการเมือง
- (๙) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง
- (๑๐) การรับเข้าเป็นสมาชิกและการให้ออกจากการเป็นสมาชิก และการกำหนดห้ามมิให้สมาชิกซึ่งเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง หรือเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือตำแหน่งอื่นใดของพรรคการเมือง
- (๑๑) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

(๑๒) ความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๑๓) ความรับผิดชอบของสมาชิกพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือกรรมการสาขาพรรคการเมือง กรณีฝ่าฝืนนโยบายหรือข้อบังคับพรรคการเมืองหรือมาตรฐานจริยธรรมของพรรคการเมือง

(๑๔) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

(๑๕) หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี โดยในการคัดเลือกต้องมีกระบวนการในการเสนอชื่อบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งสมาชิกและผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมือง และการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างกว้างขวาง

(๑๖) การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง

(๑๗) รายได้ของพรรคการเมือง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมค่าบำรุงพรรคการเมือง และการบริจาคแก่พรรคการเมือง ทั้งนี้ อัตราและวิธีการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท

(๑๘) การเลิกพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่า ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามเอกสารของจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของพรรคการเมืองอื่นที่จดทะเบียนไว้แล้ว หรือพรรคการเมืองของผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ตามมาตรา ๙ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่ซ้ำกับของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้นายทะเบียนสั่งให้ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองดำเนินการแก้ไข หรือเปลี่ยนชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของตนภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด ในกรณีที่ไม่ดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนปฏิเสธไม่รับจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น

(๒) กรณีที่พ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือสอบถามไปยังพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วว่าจะยินยอมให้ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นหรือไม่ ถ้าพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วไม่ยินยอม ให้นายทะเบียนปฏิเสธไม่รับจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองดังกล่าว

(๓) กรณีที่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองที่ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองรายอื่น ให้นายทะเบียนมีหนังสือขอกกล่าวไปยังผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองที่ยื่นคำขอจดทะเบียนหรือขอจัดแจ้งที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อแจ้งว่าผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไว้เป็นรายแรกเป็นผู้มีสิทธิดีกว่า โดยให้ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองรายอื่นดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของตนภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

(๔) กรณีที่ข้าหรือฟ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองของผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งเป็นการยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในวันเวลาเดียวกัน ให้นายทะเบียนมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อดำเนินการตกลงกันภายในเวลาที่นายทะเบียนกำหนด เมื่อตกลงกันเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว หากตกลงกันไม่ได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนดำเนินการจับสลากโดยเปิดเผยเพื่อให้ได้ผู้มีสิทธิใช้ชื่อชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง เภรัณยูภิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีอำนาจในการบริหารพรรค ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และ

(๑) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) และ (๑๗) ของรัฐธรรมนูญ

(๒) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง หรือเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

ในการเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถเสนอบุคคลและร่วมลงมติในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งด้วย

กรรมการบริหารพรรคการเมืองมีวาระการดำรงตำแหน่งตามข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งต้องไม่เกินคราวละสี่ปีและอาจได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกได้

มาตรา ๑๖ เมื่อได้รับการยื่นขอจดทะเบียนพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ยื่นจัดตั้งพรรคการเมืองและสมาชิกเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม และมีจำนวนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง

(๒) ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะและมุ่งหมายที่ไม่ขัดต่อมาตรา ๑๒

(๓) เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการครบถ้วนและถูกต้องตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓

(๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๑๕

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่ากรณียื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้อง และครบถ้วน ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการคำขอ

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่ามียกรการใดไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง หรือมีรายการไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับการคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการแก้ไขภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

เมื่อผู้ยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารถูกต้องและครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมือง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้ง เหตุผลให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ส่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ถ้าผู้ยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียน พรรคการเมืองของนายทะเบียนอาจยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งตามวรรคสี่ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

มาตรา ๑๗ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้วให้ประกาศการจดทะเบียนพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษาโดยระบุชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง ชื่อหัวหน้าพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ที่มีอำนาจในการบริหารพรรคการเมือง

ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล

หมวด ๒

การดำเนินกิจการพรรคการเมือง
การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการกำหนดนโยบายเพื่อการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑

การดำเนินกิจการพรรคการเมือง

มาตรา ๑๘ พรรคการเมืองอย่างน้อยประกอบด้วย

- (๑) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
- (๒) คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- (๓) สาขาพรรคการเมืองและคณะกรรมการสาขาพรรค

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนิน กิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรค การเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ต้องรับผิดชอบตามวรรคสาม หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการนั้น และได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏในรายงานการประชุมหรือได้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่สิ้นสุดการประชุมในกรณีที่ไม่ปรากฏในรายงานการประชุม

มาตรา ๒๐ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิกกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้ผู้ซึ่งพรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง หรือสมาชิกของพรรคการเมือง กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ในกรณีที่ปรากฏว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองฝ่าฝืนตามวรรคสอง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่ง

กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสามจะกระทำการใดอันเป็นการสั่งการ หรือดำเนินการใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงกิจการหรือการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้นมิได้ เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกพรรคการเมืองตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๒๑ ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด หรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ และไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือมีชื่อในผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองใด โดยยื่นใบสมัครต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก ตามแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดรายการหรือรายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับการสมัครสมาชิกของพรรคการเมือง เพื่อเป็นมาตรฐานหรือแนวทางทั่วไปให้พรรคการเมืองปฏิบัติก็ได้

ให้พรรคการเมืองส่งสำเนาแจ้งรายละเอียดการสมัครสมาชิกพรรคให้นายทะเบียนทราบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด

ในกรณีนายทะเบียนตรวจสอบพบว่าพรรคการเมืองใดมีรายชื่อผู้ซึ่งเป็นสมาชิกซ้ำกัน หรือได้รับการร้องเรียนจากบุคคลใดหรือผู้ซึ่งบุคคลนั้นมอบหมายว่าพรรคการเมืองแอบอ้างใช้ชื่อตนสมัครเป็นสมาชิกโดยไม่รู้เห็นหรือไม่สมัครใจ ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยเร็ว หากปรากฏว่ามีเหตุดังกล่าว ให้ดำเนินการลบชื่อของผู้นั้นออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น โดยให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองดังกล่าวมาตั้งแต่วันที่

มาตรา ๒๒ หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองและพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวหรือไม่มีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดให้นายทะเบียนทราบภายในวันที่เจ็ดของทุกสามเดือน

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งนายทะเบียนภายในระยะเวลาตามวรรคสองให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด

ทะเบียนสมาชิกให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของทุกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทะเบียนดังกล่าวเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๒๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑

(๔) พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับพรรคการเมืองเพราะกระทำผิดมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือมีเหตุร้ายแรงอื่น

(๕) พรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง หรือถูกยุบ

(๖) เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง

(๗) สิ้นสุดลงด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

การลาออกจากสมาชิกตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อพรรคการเมือง

การมีมติให้สมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคหนึ่ง (๔) ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นส่งรายงานหรือเอกสารเกี่ยวกับการมีมติดังกล่าวไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติดังกล่าว

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ยินยอมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมให้บุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันมีลักษณะหรือมีผลเป็นการครอบงำหรือชี้นำการดำเนินกิจการโดยอิสระของพรรคการเมือง

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับกับผู้กระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๑ เข้าเป็นสมาชิก หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองหรือยอมให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง

ห้ามมิให้ผู้ไม่มีสัญชาติไทยตามมาตราหนึ่งเข้าเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากพรรคการเมืองหรือจากผู้ใดเพื่อยอมสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมาย หรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศ ซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง” ในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่น หรือในข้อมูลทางการสื่อสารใด ๆ โดยมีได้เป็นพรรคการเมือง

มาตรา ๒๙ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

ในจังหวัดใดที่ไม่มีสาขาพรรคการเมือง พรรคการเมืองจะแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้นตามที่กำหนดในข้อบังคับของพรรคการเมืองก็ได้ เมื่อแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองแล้วให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบภายในกำหนดเวลาและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๐ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

- (๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง
- (๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เหนือญูพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง
- (๔) การเลือกตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

(๕) รายงานการเงินและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา

(๖) กิจการที่เสนอโดยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือประธานสาขาพรรคการเมือง

(๗) กิจการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา ๓๑ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมืองซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมือง ในกรณีมีตัวแทนพรรคประจำจังหวัดต้องมีตัวแทนพรรคประจำจังหวัดไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนตัวแทนพรรคประจำจังหวัดด้วย ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน

การลงมติในที่ประชุมใหญ่ให้กระทำโดยเปิดเผย แต่การลงมติเลือกบุคคลตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๓) และ (๔) หรือการลงมติในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือผู้เข้าประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนร้องขอให้ลงคะแนนลับก็ให้ลงคะแนนลับ การจัดให้มีมติโดยมิได้จัดให้มีการประชุมใหญ่จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๒ สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่หรือไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนแล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่ากันมีสิทธิเข้าชื่อกันร้องขอให้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคจัดให้มีการประชุมใหญ่ตามคำร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ

หากหัวหน้าพรรคการเมืองไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และมีการยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่ง และดำเนินการเรียกประชุมใหญ่นั้นแทนหัวหน้าพรรคการเมือง ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำร้อง

ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองตามวรรคสอง ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคภายในห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่ง

มาตรา ๓๓ มติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนเห็นว่ามติหรือข้อบังคับพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่มีลักษณะที่ไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิร้องขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัย

ถ้าศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐาน

แห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับดังกล่าวเป็นอันยกเลิกไป

มาตรา ๓๔ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม (๔) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนหรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๖ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือรู้เหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะยังไม่มีผลจนกว่านายทะเบียนจะได้รับการแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๕ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี ทั้งนี้ ในรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทินให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ และให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าสองร้อยคนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองที่จัดตั้ง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้น

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด และอย่างน้อยจะต้องมีรายการแสดงที่ตั้ง รายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง หน้าที่ อำนาจ และวิธีการบริหารและการดำเนินการของสาขาพรรคการเมือง

เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้ว ให้พรรคการเมืองประกาศให้ประชาชนทราบ (ทางระบบอินเทอร์เน็ต) พร้อมทั้งแจ้งรายชื่อ อาชีพ และที่อยู่ของผู้บริหารสาขาพรรคการเมืองนั้นด้วย

กรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้บริหารพรรค ทั้งนี้ จำนวน การได้มา การดำรงตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การบริหารและวิธีการบริหาร หน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ให้นำความในวรรคสองและวรรคสาม มาใช้กับการเปลี่ยนแปลงสาขาพรรคการเมือง และกรรมการสาขาพรรคการเมืองด้วยโดยอนุโลม และต้องแจ้งให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่เปลี่ยนแปลง

ให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับกับกรณีที่พรรคการเมืองไม่แจ้งการจัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงตามมาตรานี้ ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้พรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ส่วนที่ ๒

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

และการกำหนดนโยบายเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง

มาตรา ๓๘ พรรคการเมืองใดประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้รับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองที่รับผิดชอบหรือดูแลเขตการเลือกตั้งนั้นด้วย และในกรณีที่เขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในจังหวัดที่มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ต้องรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดประกอบด้วย

มาตรา ๓๙ การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย

มาตรา ๔๐ ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณา เพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยบุคคลตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสาขาพรรคการเมืองทั้งหมดแต่ไม่น้อยกว่าสี่คน ผู้แทนพรรคประจำจังหวัดไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้แทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดแต่ไม่เกินจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง ในกรณีไม่มีผู้แทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดหรือมีแต่ไม่ถึงจำนวนดังกล่าว ให้เลือกจากสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นแทน โดยมติที่จะส่งสมาชิกคนใด ต้องได้คะแนนสองในสามของที่ประชุมสมาชิกดังกล่าวซึ่งต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน

ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลรายใดที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ ให้ส่งให้คณะกรรมการสรรหาคำเนินการ

สรรหาใหม่แทน หากคณะกรรมการสรรหายืนยันเสนอชื่อบุคคลดังกล่าว และคณะกรรมการบริหารไม่เห็นชอบด้วย ให้พรรคการเมืองไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้สรรหาจากสมาชิกผู้ซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเอง หรือผู้ซึ่งสมาชิกเสนอ

มาตรา ๔๑ ในการออกหนังสือรับรองการส่งผู้สมัครเข้าสมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคการเมืองต้องระบุว่าผู้นั้นได้รับการสรรหาตามมาตรา ๔๐ แล้ว เว้นแต่เป็นการเลือกตั้งที่มีใช่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะหรือเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้งหรือกรณีผู้สมัครตายก่อนวันปิดการรับสมัคร

มาตรา ๔๒ นโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการหลอกลวงหรือไม่อาจดำเนินการได้ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินและการคลัง นโยบายที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการหลอกลวง

(๑) การยกเลิกหนี้สินโดยการนำเงินงบประมาณไปชำระหนี้ของเอกชนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

(๒) เป็นเท็จหรือมีลักษณะที่ไม่อาจปฏิบัติได้อย่างแน่แท้

(๓) นำเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดินไปใช้โดยไม่สามารถระบุวิธีการและเหตุแห่งการนำไปใช้หรือวิธีการและที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่จะนำมาทดแทนจากการใช้นั้น ฯลฯ

มาตรา ๔๓ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองต้องควบคุมดูแลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๒

หมวด ๓

การเงินและการสนับสนุนพรรคการเมือง

ส่วนที่ ๑

การเงินของพรรคการเมือง

มาตรา ๔๔ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๔๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

ในกรณีที่มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้ประธานสาขาพรรคการเมืองจัดให้มีการทำบัญชีของสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๖ และรับรองความถูกต้อง ตลอดจนจัดส่งบัญชีของสาขาพรรคการเมืองเพื่อแสดงรวมไว้ในบัญชีของพรรคการเมือง

มาตรา ๔๕ บัญชีของพรรคการเมืองและบัญชีของสาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วย

- (๑) บัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับและแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย
- (๒) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค
- (๓) บัญชีแยกประเภท
- (๔) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน

การลงรายการบัญชีต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีที่ถูกต้องสมบูรณ์โดยครบถ้วน และต้องจัดทำภายในเวลาที่นายทะเบียนประกาศกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๔๖ พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับการจดทะเบียนขึ้น และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน

การปิดบัญชีให้จัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงินและงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง กรณีที่มีสาขาพรรคการเมืองงบการเงินให้รวมถึงงบการเงินของสาขาพรรคการเมืองทุกสาขาพรรคการเมืองด้วย

งบแสดงฐานะทางการเงินต้องแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคการเมือง

งบรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างน้อยต้องแสดงที่มาของรายได้ซึ่งได้รับจากเงินบริจาค เงินสนับสนุนจากรัฐและรายได้อื่นที่มี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งต้องแสดงรายละเอียดของรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

งบการเงินของพรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี

มาตรา ๔๗ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเสนองบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองแล้วต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติภายในเดือนเมษายน

งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้องร่วมกับเหรียญฎีกพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งงบการเงินต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ พร้อมทั้งบัญชีหรือสำเนาบัญชีตามมาตรา ๔๕ และให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

เมื่อนายทะเบียนได้รับงบการเงินตามวรรคสองแล้วให้ประกาศให้สาธารณชนทราบ

มาตรา ๔๘ รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร

มาตรา ๔๙ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินที่ตนมอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าทางตรง

หรือทางอ้อม ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๕๐ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องควบคุมไม่ให้พรรคการเมือง
และผู้ซึ่งพรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งใช้จ่ายเกินวงเงินตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนที่ ๒ รายได้ของพรรคการเมือง

มาตรา ๕๑ พรรคการเมืองอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

(๑) เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่กำหนดในข้อบังคับ

พรรคการเมือง

(๒) เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการของพรรคการเมือง

(๓) เงิน ทรรศน์ และประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ได้จากการจัด

กิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง

(๔) เงิน ทรรศน์ และประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ได้จากการรับ

บริจาค

(๕) เงินอุดหนุนจากกองทุน

(๖) ดอกผลของเงินและรายได้จากทรรศน์ของพรรคการเมือง

(๗) รายได้อันเกิดจากการจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง

การหารายได้ตาม (๒) และ (๗) ให้เป็นไปตามที่นายทะเบียนโดยความเห็นชอบ

ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

พรรคการเมืองต้องลงรายการรายได้ของพรรคการเมืองทุกรายการในบัญชี

แสดงรายรับไว้เป็นหลักฐาน เว้นแต่รายได้อันเป็นรายรับที่ได้จากการบริจาคแต่ละรายที่มีจำนวน

หรือมูลค่าน้อยกว่าห้าร้อยบาทต่อเดือน จะรวมรายการเพื่อลงในบัญชีแสดงรายรับก็ได้

มาตรา ๕๒ การหารายได้จากการจัดกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมืองต้องกระทำ
โดยเปิดเผยและแสดงวัตถุประสงค์ว่าเป็นการหาทุนของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน และเมื่อพรรคการเมือง
ได้ดำเนินกิจกรรมหาทุนในแต่ละครั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานรายได้ที่ทำได้และกิจกรรมที่จัดขึ้น
ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่จัดกิจกรรมดังกล่าว

การรายงานตามวรรคหนึ่งให้ระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนทางการเงินเป็นจำนวนตั้งแต่
หนึ่งแสนบาทขึ้นไปแก่กิจกรรมหาทุนนั้นด้วย

การบริจาคแก่พรรคการเมือง

มาตรา ๕๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๒ วรรคสอง การรับบริจาคของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะรับบริจาคจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนตั้งแต่ห้าพันบาทขึ้นไป ให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้บริจาค และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ (ทางสื่ออินเทอร์เน็ต)

มาตรา ๕๔ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ผู้แทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่เป็นการบริจาคเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ต้องแจ้งให้พรรคการเมืองทราบ และให้พรรคการเมืองประกาศให้ประชาชนทราบ(ทางอินเทอร์เน็ต)ด้วย

มาตรา ๕๕ การบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประจำปี ให้กระทำโดยผู้เสียภาษีแต่ละคนอาจจะบุชื่อพรรคการเมืองที่ประสงค์จะให้กรมสรรพากร นำเงินภาษีที่ตนได้เสียไว้ไปบริจาคให้พรรคการเมืองที่กำหนดปีละห้าร้อยบาท ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดโดยอธิบดีกรมสรรพากร การกำหนดดังกล่าวให้กำหนดได้เพียงพรรคเดียว

ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามวรรคหนึ่ง พร้อมจำนวนเงินที่ได้จากการแสดงเจตนาบริจาคทั้งหมดส่งให้นายทะเบียน และโอนเงินดังกล่าว ให้กองทุนเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามมาตรานี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน

มาตรา ๕๖ สมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลอื่น ต้องนำส่งเป็นรายได้ของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และอาจถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ถ้าการรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ตามวรรคหนึ่ง เกิดขึ้นในระหว่างสามเดือนก่อนหรือหลังวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าเป็นการบริจาคเพื่อประโยชน์ในทางการเมืองหรือเพื่อใช้จ่ายในการเลือกตั้ง หากสมาชิกผู้นั้น ไม่นำส่งเป็นรายได้แก่พรรคการเมืองและเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้นำไปคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนั้น

มาตรา ๕๗ เมื่อมีการบริจาคแก่พรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองออกหลักฐานการรับบริจาคให้แก่ผู้บริจาคตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือผู้แทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งเป็นผู้รับบริจาคต้องจัดทำบันทึกการรับบริจาคไว้เป็นหลักฐาน และจัดส่งบันทึกการรับบริจาคของพรรคการเมืองพร้อมเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์

อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ รวมทั้งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ส่งให้แก่พรรคการเมือง เพื่อนำส่งเข้าบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคของพรรคการเมืองไว้ก่อนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับบริจาค

เมื่อพรรคการเมืองได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากการบริจาคแล้ว ให้ลงรายการการรับบริจาคในบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคของพรรคการเมืองให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รายการนั้นเกิดขึ้น และให้จัดส่งใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับบริจาคให้แก่ผู้บริจาคภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ออกใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับบริจาค

ให้พรรคการเมืองประกาศบัญชีรายชื่อผู้บริจาคและจำนวนเงิน รายการทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ได้รับบริจาคในแต่ละสัปดาห์ภายในวันทำการวันแรกของสัปดาห์ถัดมาแล้วปิดประกาศไว้โดยเปิดเผยที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และทางระบบอินเทอร์เน็ต และจัดส่งประกาศดังกล่าวให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประกาศ

มาตรา ๕๘ ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เงินบริจาคไม่เกินหนึ่งแสนบาท ให้หักได้เต็มจำนวน

(๒) เงินบริจาคเกินหนึ่งแสนบาทแต่ไม่เกินสิบล้านบาท ให้หักได้ในอัตราร้อยละห้าสิบของจำนวนดังกล่าว

(๓) เงินบริจาคเกินสิบล้านบาทขึ้นไป ให้หักได้ในอัตราร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนเงิน

ดังกล่าว

วิธีการขอหักค่าลดหย่อนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

มาตรา ๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๒ วรรคสอง และมาตรา ๕๓ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค ซึ่งต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ ที่อยู่ จำนวนเงิน และรายการทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของผู้บริจาคทุกราย

(๒) วัน เดือน ปี ที่รับบริจาค

(๓) สำเนาหลักฐานการรับบริจาค

(๔) จำนวนเงินจากตัวบริจาค

ในกรณีที่การบริจาคเป็นการให้หรือให้ใช้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ ให้คิดมูลค่าโดยคำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในทางการค้าในท้องถิ่นหรือค่าของสินค้านั้นก่อน จึงบันทึกลงในบัญชีและในกรณีที่ไม้อาจคิดมูลค่าได้ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นนั้น ให้ชัดเจนเท่าที่จะกระทำได้ (ถาม กกต.ว่าทางปฏิบัติทำกันหรือไม่)

มาตรา ๖๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและเหรัญญิกพรรคการเมืองเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีของทุกบัญชีพร้อมทั้งส่งสำเนาบัญชีเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์รับรองแก่นายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เปิดบัญชีดังกล่าว (ถาม กกต. เอาไปทำไม)

มาตรา ๖๑ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๖๒ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคจากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดินหรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ (ถ้าม กต.คิดอะไร)

มาตรา ๖๓ ห้ามข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียโรหรือชักชวนให้มีการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมืองโดยมิได้มีการเรียโรหรือชักชวนให้มีการบริจาคมิให้ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๔ ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้ไม่ว่าจากบุคคลใด ต้องดำเนินการนำส่งให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น

ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งกระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

มาตรา ๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๖๖ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองจาก

(๑) บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบ ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว

(๔) องค์การหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

(๕) บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลที่ได้รับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองจากบุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)
 (๖) บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๖๗ ห้ามมิให้บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามมาตรา ๖๖ บริจาคแก่พรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมือง

มาตรา ๖๘ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งบริจาคให้พรรคการเมือง

กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามมาตรา นี้ให้หมายถึงกิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วน หรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ หรือมีจำนวนถึงหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๖๙ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริจาคแก่พรรคการเมือง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนด มาตรการและวิธีการควบคุม การได้รับการบริจาคของพรรคการเมืองให้เป็นไปโดยเปิดเผย และให้มีอำนาจตรวจสอบความถูกต้องของการบริจาคแก่พรรคการเมือง รวมทั้งให้มีอำนาจออกคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อให้พรรคการเมืองปฏิบัติ ให้เป็นไปโดยถูกต้อง

ให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ถ้าม กกต.ว่าเคยใช้ใหม่ ใช้ในแง่ไหน)

ส่วนที่ ๔

การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ

มาตรา ๗๐ ให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยกองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (๑) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่าย
- (๒) เงินที่ได้รับมาจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕
- (๓) เงินสนับสนุนสมทบจากรัฐตามมาตรา ๗๔
- (๔) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๕) เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษทางปกครองหรือทางอาญาต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๖) เงินหรือทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๑

(๘) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน

(๙) เงินดอกผลของกองทุน

(๑๐) เงินรายรับอื่น

การส่งเงินค่าปรับตาม (๕) หรือเงินหรือทรัพย์สินตาม (๖) เข้ากองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เงินตาม (๒) และ (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาบริจาคให้ตามที่อธิบดีกรมสรรพากรแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๕๕

มาตรา ๗๑ ทรัพย์สินของกองทุนเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๗๒ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง และให้นายทะเบียนมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนและพัฒนาพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง

ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน โดยคณะกรรมการดังกล่าวให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการ กรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงบประมาณหนึ่งคน ผู้แทนของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนพรรคการเมืองที่มีได้มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนเป็นกรรมการ และให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้แทนของพรรคการเมืองตามวรรคสองจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

วาระการดำรงตำแหน่ง เบี้ยประชุม การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองและผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการครบองค์ประกอบคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๗๓ ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองให้จัดสรรเป็นรายปี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวงเงินที่จะใช้ในการอุดหนุนพรรคการเมือง โดยคำนวณจากผลรวมของคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งพรรคการเมืองแต่ละพรรคได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละศูนย์จุดห้าของคะแนนเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนได้รับในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ

ในการจัดสรรเงินตามวรรคหนึ่ง พรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนต้องมีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งคำนวณการจัดสรรตามอัตราดังต่อไปนี้

(๑) จำนวนคะแนนเสียงแบบแบ่งเขตเลือกตั้งร้อยละหกสิบของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร

(๒) สาขาพรรคการเมืองซึ่งมีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดร้อยละสามสิบของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร และ

(๓) จำนวนสมาชิกซึ่งชำระค่าบำรุงรายปีร้อยละสิบของจำนวนเงินทั้งหมดที่จัดสรร การจัดสรรเงินตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แต่จะจัดสรรให้พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเกินกว่ากึ่งหนึ่งของวงเงินทั้งหมดที่จัดสรรในปีนั้นมีได้

ในกรณีที่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่การจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองตามมาตรานี้จะกระทำได้อีกเมื่อพรรคการเมืองนั้นได้ดำเนินการครบถ้วนตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๗๔ ให้กองทุนดำเนินการจัดสรรเงินแก่พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามมาตรา ๕๕ ตามที่ผู้เสียภาษีระบุไว้ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการบริหารและการพัฒนาพรรคการเมือง และการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนในทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กองทุนได้รับเงินจากกรมสรรพากร

มาตรา ๗๕ เงินสนับสนุนที่พรรคการเมืองได้รับตามมาตรา ๗๓ และมาตรา ๗๔ พรรคการเมืองต้องนำไปเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารและการพัฒนาพรรคการเมือง และการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนในทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินนั้นส่งให้นายทะเบียนทราบภายในวันสิ้นปีปฏิทินของแต่ละปี โดยจะต้องระบุว่าเงินดังกล่าวนำไปใช้จ่ายในเรื่องใดหรือทางใดตามที่กำหนดไว้ดังกล่าว

ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้พรรคการเมืองแก้ไขการใช้จ่ายในเรื่องนั้นของปีถัดไป และในการนี้ อาจลดการจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๗๓ ในปีถัดไปด้วยก็ได้

ถ้านายทะเบียนตรวจสอบรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วปรากฏว่าเป็นการรายงานด้วยข้อความอันเป็นเท็จทั้งหมดหรือบางส่วน หรือไม่รายงานภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งงดการจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๗๓ และมาตรา ๗๔ ในปีถัดไป

การใช้จ่ายของพรรคการเมือง

มาตรา ๗๖ เงินและทรัพย์สินของพรรคการเมืองต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมือง และสมาชิกของพรรคการเมือง และค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง

พรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีรายจ่ายที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน และทรัพย์สินของพรรคการเมืองโดยถูกต้อง และครบถ้วน ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศกำหนด

มาตรา ๗๗ ให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง และเหรัญญิกพรรคการเมือง ที่จะต้องตรวจสอบและควบคุมมิให้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อการอื่นใดนอกจากที่กำหนดไว้มาตรา ๗๖

ถ้าบุคคลตามวรรคหนึ่งนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคลภายนอก ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง และห้ามบุคคลนั้นดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองภายในห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่ง

หมวด ๔

การสิ้นสภาพและการยุบพรรคการเมือง

มาตรา ๗๘ พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง เมื่อ

- (๑) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ได้ภายในเวลาที่กำหนด
- (๒) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงภาคละหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี
- (๓) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าร้อยคนเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี
- (๔) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย
- (๕) มีหนี้สินล้นพ้นตัวจนไม่อาจดำเนินการพรรคการเมืองได้เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือน

(๖) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับของพรรค

(๗) มีการควบรวมพรรคการเมือง

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนว่ามีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีเหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองจริง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้พรรคการเมืองนั้น สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสองเห็นว่าการประกาศของนายทะเบียนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นอาจยื่นคำร้องต่อศาลปกครองสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้มีคำสั่งเลิกการประกาศได้

พรรคการเมืองที่สิ้นสภาพลงตามมาตรานี้ ให้ถือเสมือนว่าพรรคการเมืองถูกยุบ

มาตรา ๗๙ เมื่อพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๘๐ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๗๙ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน เมื่ออัยการสูงสุดได้รับแจ้งให้พิจารณาเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าอัยการสูงสุดไม่เห็นชอบด้วยหรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าวนายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องเองก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งระงับการกระทำดังกล่าวของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราวตามคำร้องขอของอัยการสูงสุดหรือนายทะเบียนแล้วแต่กรณี ก็ได้

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซ้ำ หรือ พ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพ หรือยุบตามบทบัญญัติในหมวดนี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งบัญชีและงบแสดงฐานะทางการเงินรวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพ หรือยุบ และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีไม่เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ขอขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกเดือน

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนามพรรคการเมืองที่สิ้นสภาพ หรือยุบมิได้

เพื่อประโยชน์แห่งการชำระบัญชีตามวรรคหนึ่ง ผู้ชำระบัญชีอาจขอรับสนับสนุนเงินกองทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีได้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในกรณีที่

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ชำระบัญชี ให้กองทุนจ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี ตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บ

ในการชำระบัญชีเมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายแล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้โอนให้แก่องค์การสาธารณกุศลตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับพรรคการเมือง ถ้าในข้อบังคับพรรคการเมือง ไม่ได้ระบุไว้ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของกองทุน

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๒๒ หมวด ๕ ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดมาใช้บังคับกับการชำระบัญชีของพรรคการเมืองโดยอนุโลม

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบตามมาตรา ๗๙ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไปจะจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนด สิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุ ตามมาตรา ๗๙ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหาร พรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วมรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ ยับยั้งหรือแก้ไขการกระทำความผิด ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

หมวด ๕

การควบรวมพรรคการเมือง

มาตรา ๘๔ ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรจะมีการควบรวมพรรคการเมือง ที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

มาตรา ๘๕ การควบรวมพรรคการเมืองอาจเป็นการรวมกันเพื่อจัดตั้งเป็นพรรค การเมืองใหม่ หรืออาจเป็นการรวมเข้าเป็นพรรคเดียวกับพรรคการเมืองที่เป็นหลักก็ได้

มาตรา ๘๖ การควบรวมพรรคการเมืองเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่ ให้พรรค การเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้ดำเนินการ เช่นเดียวกับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง โดยไม่นำ เรื่องการห้ามเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นมาใช้บังคับ

มาตรา ๘๗ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งใหม่แล้ว ให้นายทะเบียนส่งเลิกพรรคการเมืองเดิมที่รวมเข้ากัน โดยให้สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเข้าเป็น

สมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่ได้รับจดทะเบียน และให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่งเลิกพรรคการเมืองดังกล่าว

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้วให้แจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อทราบและให้ประกาศคำสั่งการเลิกและการควรวมพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่การควรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลักให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนและให้นำมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้นายทะเบียนสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นเลิกไปนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่งเลิกพรรคการเมืองนั้น

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ ๑

โทษทางปกครอง

มาตรา ๘๙ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่แจ้งหรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม ต้องชำระค่าปรับทางปกครองไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๙๐ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมือง ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๔ ต้องชำระค่าปรับทางปกครองเป็นจำนวนไม่เกินสองเท่าของจำนวนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ และต้องชำระค่าปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๙๑ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการปรับทางปกครองตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ โดยให้นายทะเบียนหรือผู้ที่นายทะเบียนมอบหมายเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับและบังคับทางปกครอง เงินค่าปรับทางปกครองให้นำส่งกองทุน

ในกรณีที่ผู้ใดไม่ชำระค่าปรับทางปกครองตามคำสั่งนายทะเบียนหรือผู้ที่นายทะเบียนมอบหมาย ให้ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้น โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นที่มีหน้าที่ในทางทะเบียนหรือครอบครองทรัพย์สินของผู้ไม่ชำระค่าปรับทางปกครองมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือผู้ที่นายทะเบียนมอบหมาย ในกรณีที่ เป็นสิทธิเรียกร้องที่บุคคลภายนอก

ต้องจ่ายให้แก่ผู้ที่ไม่ชำระค่าปรับทางปกครอง ให้บุคคลภายนอกชำระเงินให้แก่นายทะเบียน หรือผู้ที่นายทะเบียนมอบหมายแทน

ส่วนที่ ๒ โทษทางอาญา

มาตรา ๙๒ พรรคการเมืองหรือผู้ใดสมคบ รู้เห็นเป็นใจ หรือสนับสนุนให้บุคคลใด ดำเนินการใดเพื่อให้บุคคลอื่นหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งหลงเชื่อหรือเข้าใจว่าพรรคการเมืองอื่น หรือบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยปราศจากมูลความจริง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าว

พรรคการเมืองหรือผู้ใดสมคบ รู้เห็นเป็นใจ หรือสนับสนุนให้บุคคลใดดำเนินการใด เพื่อกลั่นแกล้งพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือผู้ดำรง ตำแหน่งในพรรคการเมือง โดยปราศจากมูลความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือ ปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พรรคการเมืองที่กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะพิสูจน์ ให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๙๓ ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๙ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถูกเพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๙๔ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือ กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคสอง หรือตามมาตรา ๕๐ ไม่ควบคุม หรือมีส่วนรู้เห็น ปลอ่ยปละละเลย หรือทราบว่ามีกรกระทำเกิดขึ้นแต่มิได้ยับยั้งเพื่อมิให้มีการกระทำ ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ประธานสาขาพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ผู้แทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง ผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือมีส่วนร่วมในการกระทำ ตามวรรคหนึ่ง ให้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองได้แสดงหลักฐานว่ามีการดำเนินการใด ๆ เพื่อยับยั้งมิให้มีการกระทำตามวรรคหนึ่งโดยสมควรแล้ว ให้ผู้นั้นพ้นจากความรับผิดแม้ว่าจะยังคงมี การกระทำความผิดโดยฝ่าฝืนการยับยั้งนั้นก็ตาม

มาตรา ๙๕ นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดแอบอ้างชื่อผู้ใดสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของตนตามมาตรา ๒๑ วรรคสาม หรือหัวหน้าพรรคการเมือง หรือนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดจัดทำทะเบียนสมาชิกอันเป็นเท็จตามมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๖ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง มาตรา ๒๓ วรรคสาม มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๙๗ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการสาขาพรรคการเมือง ผู้ใดรู้อยู่แล้วแต่จัดให้พรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๙๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๙ ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ นอกจากข้าราชการการเมือง หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ผู้ใดดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดของพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ผู้กระทำความต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินหนึ่งพรรคการเมืองในเวลาเดียวกัน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดโดยเจตนาสมคบกันตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปดำเนินกิจการเช่นเดียวกับพรรคการเมือง หรือดำเนินการไม่ว่าด้วยวิธีใดให้เข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองโดยมิได้จดทะเบียนพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๓ กรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ผู้ใดช่วยเหลือ หรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ตามมาตรา ๓๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๔ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ได้ออกหนังสือรับรองผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเท็จ เพื่อให้เชื่อว่าผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการสรรหาตามมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิ สมัครเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๕ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่จัดให้มีการทำบัญชีของพรรค การเมืองตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง หรือจัดให้มีการทำบัญชีของพรรคการเมืองโดยละเว้นการลงรายการ ในบัญชีลงรายการในบัญชีเป็นเท็จ แก้ไขบัญชี ซ่อนเร้น หรือทำหลักฐานในการลงบัญชีอันจะเป็นผลให้ การแสดงที่มาของรายได้ และการใช้จ่ายของพรรคการเมืองไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ปฏิบัติ ตามมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๐๖ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๙ หรือมาตรา ๖๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๐๗ หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้รู้หรือควรจะได้รู้ว่ามี การฝ่าฝืนมาตรา ๖๑ แล้วไม่ควบคุม ยับยั้ง หรือแก้ไขไม่ให้มีการกระทำ หรือมิได้แจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในทันทีที่มีการฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๘ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขา พรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ หรือมาตรา ๖๖ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๙ ข้าราชการการเมืองผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับ ไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๑ หัวหน้าหน่วยงานตามมาตรา ๖๘ หรือกรรมการผู้มีอำนาจอนุมัติ ในนามหน่วยงานดังกล่าว ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกิน สองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๒ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใด จัดทำรายงานเท็จอันเป็นการฝ่าฝืน
มาตรา ๗๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๓ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๔ ให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
ให้พรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งดำเนินการให้มีสมาชิกและสาขาพรรคการเมือง
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามวรรคสอง ให้พรรคการเมืองนั้น
สิ้นสภาพพรรคการเมือง

มาตรา ๑๑๕ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง สาขาพรรค
การเมือง และคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง
เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และคณะกรรมการ
สาขาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่ข้อบังคับ
พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑๔ วรรคสอง จะกำหนดไว้เป็นประการอื่น

มาตรา ๑๑๖ บรรดาสิทธิและข้อบังคับของพรรคการเมืองที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังใช้บังคับอยู่ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัด
หรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้พรรคการเมืองจัดให้มีหรือปรับปรุงข้อบังคับพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่สามารถดำเนินการปรับปรุงข้อบังคับ
พรรคการเมืองตามกำหนดระยะเวลาดังกล่าว พรรคการเมืองนั้นจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันที่พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับมิได้

มาตรา ๑๑๗ ให้พรรคการเมืองจัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองและส่ง
ทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าว พร้อมรายการทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง
และบัญชีการเงินของพรรคการเมืองและบัญชีการเงินของสาขาพรรคการเมืองแก่นายทะเบียน
ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่ง พรรคการเมืองนั้น จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังจากที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับมิได้

มาตรา ๑๑๘ ให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกองทุน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๑๙ ให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการ กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๒๐ ในระยะเริ่มแรก การจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมืองแก่พรรคการเมือง ซึ่งได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ไว้แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ แต่ยังมีให้จัดสรรให้แก่พรรคการเมือง จนกว่าพรรคการเมืองนั้นได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๑๖ และมาตรา ๑๑๗ แล้วเสร็จสิ้น

มาตรา ๑๒๑ ให้อธิบดีกรมสรรพากรออกหลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ให้หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยอธิบดีกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังคงบังคับใช้ต่อไป จนกว่าจะออกหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๒๒ ให้บรรดาคดีที่ได้ดำเนินการไว้กับพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และอยู่ระหว่างดำเนินการ เว้นแต่การดำเนินการ เรียกคืนเงินสนับสนุน การชำระบัญชี การดำเนินคดีใด ๆ และกระบวนการเพื่อชำระค่าปรับทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้คงดำเนินการต่อไป โดยจะดำเนินการอย่างไรนั้นให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๒๓ บรรดาประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ยังมีผลใช้บังคับ ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บรรดาประกาศ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

ให้ถือว่าเป็นของเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี